

Kako digitalizaciju koristiti za manjinske jezike

U okviru EU-projekta „Rise up – Revitalizacija jezika i očuvanja kulturne mnogovrsnosti” pozvali su pandiljak, 6. novembra na djelaonicu pod naslovom „Kako koristiti digitalne sprave za podupiranje manjinskih jezika”.

BEČ – Manjinski jezici u digitalnom svitu – to se čuda puti isključuje. Manjinski jezici i manjinske teme se čuda puti gube u digitalnom svitu a pred svim u socijalni mediji. Ali digitalizacija i javni i otvoreni izvori nudjaju i čisto nove, prilično lakocjene i lako pristupačne mogućnosti za manjinske zajednice.

Online djelaonica „Kako koristiti digitalne sprave za podupiranje manjinskih jezika” je uprav bila ovakva platforma idejov za aktivistice i aktiviste manjinskih organizacijov. Tri osobe su dale uvid u svoje djelovanje i ukazale na poteškoće i mogućnosti.

Rising voices – Internet u korist vlašćih projektov

Eddie Alvila, direktor platforme Rising voices, inicijative Global Voices, je povidao, kako uključiti marginalizirane grupe u digitalnom procesu. Veliki fokus leži pri tom na indigeni grupa pred svim Južne Amerike i njevi jezici. Stranica druš-

tva daje mnoštvo inputa o tom, kako činiti te jezike vidljivijimi.

Kih 150 podcastov na galicijskom jeziku

Čini se, da Galjegi rado slušaju podcaste. Njihovim jezikom, galicijskim, govori oko trih milioni ljudi pred svim na sjeverozapadnom nuglju Španjolske. Pred koronapandemijom da je jur bilo kih 50 podcastov na ovom manjinskom jeziku, u medjuvrimenu ih je oko 150 podcastov, povidao je Juan Vergara, ki sa svojom prijateljicom ima takov podcast na galicijskom jeziku u kom predstavlja ju mnogovrsnost Europe. Motivacija za do sada skromne ponude na gradišćansko-hrvatskom jeziku.

Učiti jezik u dvi, tri kliki

Problem mnogih manjinskih jezika je, da su ili slabo pisмено korišćeni jezici ili uopće nepriznati i nepodučavani jezici. Manjka ada redovito na postojećem materijalu, a zvana toga je čuda puti i malo zanim-

ljiv. Elena Saricu-Todica predstavila je platformu Anveatsa Armanashti, platformu za učnju arumunjskoga jezika za tri različne starosne grupe. Platforma je gradjena slično kot obljubljen aplikacija za učnju jezika Duolingo.

Zvana toga ima i kompliciranije vježbe, ke potribuju aktivno bavljenje roditeljev ili pedagogic i pedagogov s dicom. Online pomagala za učnju jezika su u trendu i valjaju strategijom protiv zgubljenja jezika. Da su problemi u različni manjinski zajednica s ugroženimi jezici isti, pokazali su primjeri Saricu-Todica.

Arumunjski jezik ima bezbroj dijalektnih grup, u Rumunjskoj valja zvana toga kot dijalekt rumunjskoga jezika. Manjkajuća standardizacija odnosno manjkajuće znanje o standardizaciji toga jezika pelja do odbijanja riči ili gramatike. A zvana toga da i u društvu fali kompetencija pisanja, ar su govornice i govorniki arumunjskoga pred svim koristili jezik

usmeno.

Data scraping – u Europi još skoro nepoznato

Na online predavanju prisustvovalo je kih 100 ljudi iz cijeloga sveta. Med drugim i osobe iz SAD-a i Kanade. Dok je u europskom diskursu trenutni trend čim jače digitalizacije i tim očuvanje jezika od zaboravi, kreće se diskurs u Sjevernoj Americi jur u malo drugi smir.

Jedna sudionica pitala je, kako se čuvaju ovakove platforme od Data scrapinga, ada sakupljanja podatkov, a da velike tvrtke u pogledu na indigene zajednice rado zloupotrebjavaju znanje, sabrano na ovakovi platforma. U Europi čini se je situacija drugačija. Manjinski jezici imaju jako malo komercijalnu vrednost za tvrtke. Dakle je rijetkost da se ovakovi podatki o nji koriste na primjer za umjetnu inteligenciju. Škoda, ar bi rado znali, kako bi umjetna inteligencija prevodila naše tekste. TEREZA GRANDIĆ

Jesenski seminar MEN-a u Vojvodini

SUBOTICA – Sredinom oktobra održao se je ljetošnji seminar Manjine europskih narodnosti kod ugarske manjine u Subotici. HAK je zastupila Vera Buranić, ujedno i odbornica MEN-a.

Manjina europskih narodnosti, kratko MEN, si je ljetos stavila težišće na tradicije. Naslov jesenskoga seminaru bio je Tradition in transition (tradicija u tranziciji) i je bio treći seminar, ki se posvećuje toj temi. Kot je rekla Buranić su si na ovom seminaru pogledali konkretne primjere i diskutirali o mogućnosti, kako preminiti i oblikovati tradicije kot mladi pripadnik ili pripadnica manjine.

Odbor MEN-a i organizatorice i organizatori jesenskoga seminaru.

foto: Jakob Schäfer

Jesenski seminar se je ljetos održavao u multikulturalnoj Vojvodini, točnije u gradu Subotici. Organizaciju su preuzeli Ugri u Srbiji. Oko 30 mladih pripadnic i pripadnikov različnih manjin iz cijele Europe je sudjelovalo na seminaru. Vrime u Srbiji su koristili i za izlet. Pohodili su glavni grad Vojvodine Novi Sad.

Za dođuće ljetu planira MEN malo drugačiji raspored. Prvi cjelotajedni seminar će biti stopr na Vazme kod Lužičkih Sorbov u Budišinu. U ljetu je onda planirano svečevanje 40. obljetnice MEN-a s priredbom odnosno seminarskim tajednom u Koruškoj. TG